

Troben un palau i un ric aixovar de l'Edat del Bronze a La Almoloya

10/2014 - **Art i Història**. Un equip d'arqueòlegs de la UAB ha tret a la llum el ric patrimoni històric i arqueològic de La Almoloya, un jaciment de la Regió de Múrcia, que va ser bressol de la societat d'El Argar que va habitar el sud-est de la península Ibèrica durant l'Edat del Bronze. Les troballes realitzades indiquen que La Almoloya era un centre de concentració política i riquesa de primer ordre dins del territori polític d'El Argar. Una de les peces més valuoses és una diadema de plata, l'única de la seva època que es conserva avui a Espanya.

L'excavació, duta a terme pels investigadors del Departament de Prehistòria de la UAB Vicente Lull, Cristina Rihuete, Rafael Micó i Roberto Risch l'agost passat, ha permès palesar la singular riquesa arqueològica de La Almoloya, un jaciment situat a Pliego (Múrcia), que va ser bressol de la societat d'El Argar que va habitar el sud-est de la península Ibèrica durant l'Edat del Bronze.

La Almoloya es troba sobre un turó escarpat que forma un altiplà que domina un extensíssim territori. Aquest emplaçament estratègic privilegiat va afavorir la seva ocupació durant més de sis segles, entre el 2200 i el 1550 abans de la nostra era. El jaciment el van donar a conèixer l'any 1944 Emeterio Cuadrado i Juan de la Cierva.

Les troballes realitzades indiquen que La Almoloya era un centre de concentració política i riquesa de primer ordre dins del territori polític d'El Argar #jaciment situat a una centena de quilòmetres al sud, a Almeria# i aporten llum nova sobre la política i les relacions de gènere en una de les primeres societats urbanes d'Occident.

Imatge 1: Vista general de les principals construccions descobertes a La Almoloya (Pliego, Múrcia).

Un edifici palatí i el nou estil argàric

Les descobertes inclouen una trama urbana formada per edificis amb el seu utilatge complet, així com desenes de tombes, la majoria amb ofrenes. Aquesta trama, així com la solidesa i el mestratge en la construcció que presenta el jaciment són, segons els arqueòlegs, úniques en la prehistòria europea continental.

Les excavacions indiquen que tot l'altiplà de La Almoloya, de 3.800 metres quadrats, va estar densament ocupat per diversos complexos residencials d'uns 300 metres quadrats, formats per entre vuit i dotze habitacions cadascun.

Els edificis estaven construïts amb murs de pedra travada amb argamassa, revestits amb capes de morter que contenia calç. Algunes parets comptaven amb estucs decorats amb motius geomètrics i naturalistes, una novetat que suposa el descobriment d'un estil artístic argàric.

Entre les troballes destaca una àmplia sala de sostres alts i uns 70 metres quadrats, amb capacitat per a unes 64 persones assegudes als bancs que s'adossen a les seves parets i dotada d'una gran llar cerimonial i un podi de caràcter simbòlic. Es tracta d'un edifici singular de caràcter polític que els investigadors interpreten com a sala d'audiències o reunions de govern. Els arqueòlegs afirmen que és la primera vegada que es constata a l'Europa occidental un recinte especialitzat en l'exercici del govern, des del qual es devia regir la vida de moltes altres comunitats de la regió.

Aquesta sala i les seves dependències annexes configuren un gran edifici que els investigadors qualifiquen de palau. A més, destaquen el fet que només les grans civilitzacions orientals presenten per la mateixa època construccions equiparables en estructura i funció.

A l'interior dels edificis s'han recuperat nombrosos objectes de metall, pedra, os, fibres tèxtils i ceràmica en un estat de conservació excepcional.

Imatge 2: Sala de govern de La Almoloya. Els arqueòlegs afirmen que és la primera vegada que es constata a Occident un recinte especialitzat en l'exercici del govern.

Una tomba principesca amb peces de gran valor

De la cinquantena de tombes excavades al subsòl dels edificis de La Almoloya, en destaca una, situada en un lloc de privilegi, al costat de la capçalera principal de la sala d'audiències, a l'interior de la qual s'han trobat les restes d'un home i d'una dona que van ser enterrar flexionats, acompanyats d'una trentena de riques ofrenes en metalls nobles i pedres semiprecioses.

Imatge 3: Interior de la tomba principesca amb els esquelets i l'aixovar funerari.

Una de les peces més rellevants és una diadema de plata que cenyia el crani de la dona. Es tracta d'un descobriment de gran valor científic i patrimonial, atès que les altres quatre diademes conegudes provenen d'un únic jaciment #El Argar, a Almeria#, van ser descobertes fa més de 130 anys i cap d'elles es conserva avui a Espanya.

També s'hi han trobat quatre dilatadors d'orella, objectes igualment inusuals de l'època, dos d'or massís i dos de plata.

Imatge 4: Dilatador d'orella d'or.

El protagonisme de la plata resulta especialment notable, ja que a les anteriors peces cal sumar-hi nou més entre anells, arracades i braçalets. També s'han trobat fets de plata els claus que subjectaven el mànec d'un bell punyal de coure.

Imatge 5: Detall de la concentració de joies associades als cranis, amb els dilatadors d'orella d'or i plata.

Tanmateix, una de les peces més admirables és un petit got ceràmic amb la vora i el cos coberts per fines làmines de plata acuradament ajustades que constitueix un exemple pioner d'orfebreria vascular en argent.

Imatge 6: Got petit decorat amb aplicacions de plata.

L'última de les peces que cal destacar és un punxó metàl·lic amb una punta de coure i un mànec enterament forjat en plata. Es tracta d'una peça única, que sorprèn per la perfecció de la seva factura i la cuidada decoració acanalada que adorna el seu extrem proximal.

En opinió dels investigadors, les troballes realitzades a La Almoloya tenen una enorme rellevància històrica i patrimonial. El seu interès transcendeix l'escala local i se situa en un lloc de primer ordre a nivell continental. Es tracta de descobriments únics, asseguren, que sumen al seu valor intrínsec el fet d'estar perfectament contextualitzats, i la conservació, l'estudi i la divulgació dels quals són totalment necessaris.

La Almoloya tanca moltes altres incògnites i abriga grans expectatives per a excavacions futures. Completar la complexa trama urbana i descobrir els detalls de la primera arquitectura política occidental són només alguns dels reptes pendents, conclouen els investigadors.

Un equip expert en la cultura argàrica

L'equip a càrrec de les recerques arqueològiques de La Almoloya està dirigit pels professors de la UAB Vicente Lull, Rafael Micó, Cristina Rihuete i Roberto Risch, i amb anterioritat ja havia realitzat importants descobriments a La Bastida, un altre jaciment murcià de l'Edat del Bronze. Entre els anys 2008 i 2012 van trobar una gran fortificació i nombroses construccions distribuïdes per tota la ciutat argàrica.

Les excavacions realitzades a La Almoloya han comptat amb el finançament conjunt del grup empresarial CEFU, S.A., propietari dels terrenys on es troba el jaciment, i de la UAB, així com amb el suport de la Consejería de Educación, Cultura y Universidades de la Región de Murcia.

Imatge superior esquerra: La diadema de plata trobada a la tomba principesca. És l'única de la seva època que es conserva avui a Espanya.

Vicente Lull
Cristina Rihuete
Rafael Micó
Roberto Risch

Departament de Prehistòria